

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 29/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle voimalaitosverolaiksi sekä laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta ja verotilistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä lokakuuta 2013 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle voimalaitosverolaiksi sekä laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n muuttamisesta ja verotilistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 140/2013 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Leo Parkkonen, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Pekka Tervo, työ- ja elinkeinoministeriö
- yli-insinööri Mikko Heikkilä, Energiamarkkinavirasto

- toimitusjohtaja Erkki Karppanen, Etelä-Savon Energia Oy, edustaen Paikallisvoimary:tä
- yhteiskuntasuhdejohtaja Esa Hyvärinen, Forum Oyj
- johtaja Riitta Larnimaa, Pohjolan Voima Oy
- johtava konsultti Jenni Patronen, Pöyry Management Consulting Oy
- toimitusjohtaja Mikko Rintamäki, Suomen EFi Oy
- veroasiantuntija Mika Jokinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtaja Jukka Leskelä, Energiateollisuus ry
- järjestöpäällikkö Heidi Paalatie, Suomen Tuulivoimayhdistys ry
- professori Matti Liski.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kemianteollisuus ry
- Teknologiateollisuus ry
- Teollisuuden Palkansaajat TP ry
- Metsäteollisuus ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen tavoitteena on verottaa EU:n päästökauppajärjestelmän käyttöönoton synnyttämiä ansiottomia voittoja ottamalla käyttöön mahdol-

lisimman neutraali vero, johon ei sisälly valtiontukea.

Talousvaliokunta on käsitellyssään tarkastellut erityisesti veron vaikutuksia sähkömarkki-

noihin ja elinkeinonharjoittajiin. Asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille useita kriittisiä näkemyksiä sekä veron perusteesta että sen vaikutuksista.

Veron peruste

Päästökauppa. Veroa perustellaan ansiottomalla voitolla (ns. windfall-voitot), jota päästöttömän energian tuottajat ovat saaneet päästökauppajärjestelmän käyttöönoton myötä. Veron kohteena olisivat ne voimalaitokset, jotka ovat valmistuneet ennen päästökauppajärjestelmän voimaantuloa. Ansiottoman voiton katsotaan syntyneen päästökauppajärjestelmän käyttöönoton nostettua sähkön hintaa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla ilman, että järjestelmän kustannusvaikutusten ulkopuolella olleiden, päästötöntä energiaa tuottaneiden voimalaitosten tuotantokustannukset nousivat.

Talousvaliokunta toteaa, että päästökauppajärjestelmän tarkoituksena on ohjata energiantuotantoa ja -käyttöä päästöttömään suuntaan. Järjestelmän tavoitteiden mukaista nimenomaisesti on, että päästötön tuotanto hyötyy ilmaston kannalta kestävästä tuotantotavastaan. Tätä lähtökohtaa esitys ei perimmiltään muuta. Nyt viranomaisitoimin pyritään poistamaan voitto, tai ainakin osa siitä, joka on viranomaisitoimin markkinoiden kehitykseen puuttumalla saatu aikaan ilman, että voittoja saaneet ovat investointeja tehdessään voineet olettaa tällaisia voittoja syntyvän. Toisaalta voi perustellusti kysyä, onko väärin hyötyä ennakkoinnista. Antaako vero väärän viestin markkinoille, ja kyetäänkö vero kohdentamaan oikeudenmukaisesti?

Esityksessä veron kohteeksi on rajattu ne vesi-, tuuli- ja ydinvoimalaitokset, jotka ovat valmistuneet ennen vuotta 2004. Ehdotus on näin kytketty päästökauppajärjestelmää koskevan direktiivin hyväksymiseen (lokakuu 2003). Vero on siten pyritty kohdistamaan laitoksiin, jotka on otettu käyttöön ilman päästökaupan ohjausvaikutusta. Tältä osin ehdotus ei tosin ota huomioon niitä ohjausvaikutuksia, joita on saatanut olla vasta valmisteluvaiheessa olleella päästökauppajärjestelmällä.

Saadun selvityksen mukaan komissio on edellyttänyt veron sitomista päästökauppajärjestelmään, eikä voimaantulon rajaaminen esimerkiksi Kioton sopimukseen (vuosi 1997) ole näin ollen mahdollinen. Käytännössä sääntely on tullut sitoa vuosien 2001 (päästökauppadirektiiviehdotuksen antovuosi) ja 2005 (päästökauppajärjestelmän alkamisvuosi) välille. Vuotta 2004 puoltaa se, että tuolloin oli saatu oikeudellinen varmuus päästökauppadirektiivin voimaantulosta. Päästökaupan ohjausvaikutusten voidaan kuitenkin arvioida alkaneen huomattavasti ennen tätä ajankohtaa. Tämän vuoksi myös vuosi 2001 olisi ollut perusteltu veron rajaukseksi. Veron soveltamisalaan tällä tosin olisi suhteellisen pieni vaikutus, sillä valtiovarainministeriön mukaan vuosina 2001—2005 on otettu käyttöön vain muutama uusi voimalaitos.

Rakennusten jälleenhankinta-arvo. Vero määräytyisi prosenttiosuutena voimalaitoksen rakennusten yhteenlasketusta jälleenhankinta-arvosta.

Vero olisi summaarinen, eikä sillä olisi yhteyttä ansiottomiin voittoihin kuin perittävän kokonaisveromäärän osalta. Hallituksen esityksessä on todettu (s. 16), ettei ansiottomien voittojen määrää kyetä laskemaan, vaan on turvauduttava keskimääräisarvioihin. Varovaisuusperiaatetta noudattaen esityksessä on päädytty arvioon, että ansioton voitto olisi ollut noin 200 miljoonaa euroa vuodessa. Voimalaitosverolla arvioidaan kerättävän noin 50 miljoonaa euroa vuodessa.

Vaihtoehtojen, edes jollakin tavoin tuotantoon ja mahdolliseen ansiottoman voiton määrään liittyvien veromallien esteeksi on muodostunut erityisesti EU:n sääntely. Energiaverodirektiivi estää verottamasta sähköä ensin voimalaitoksessa tuotetun sähkön määrän perusteella ja toiseen kertaan luovutettaessa sähköä kuluutukseen. Myös tehoon perustuva verotus saattaa olla energiaverodirektiivin vastainen.

Valiokunta toteaa, että veron määräytymisperusteen valinta on edellä todetuista teknisistä ja EU-oikeudellisista syistä ymmärrettävä. Tämä ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että vero kohdistuu tämän vuoksi toimijoihin satunnaisesti.

Sen avulla ei voida ottaa huomioon, ovatko laitokset saaneet ansiotonta voittoa ja, jos ovat, kuinka paljon. Verotuksessa ei myöskään oteta huomioon esimerkiksi eri tuotantomuotojen erilaisia kustannuksia.

Rakennusten arvostaminen tapahtuisi samalla tavoin kuin kiinteistöverotuksessa. Valiokunta pitää tärkeänä, ettei vero määräydy kiinteistöverotuksessa käytetyn rakennusten verotusarvon mukaan. Näin ollen erilaiset kunnossapitotyöt, perusparannukset ja tehonlisäykset eivät vaikuta voimalaitosveroa lisäävästi. Valiokunta pitää tärkeänä, että tämä tulkinta kirjoitetaan selkeästi myös valtiovarainvaliokunnan mietintöön.

Mankala-yhtiöt. Veron piiriin kuuluisivat myös ns. Mankala-yhtiöt eli voimalaitosyhtiöt, jotka luovuttavat sähköä omistajilleen omakustannushintaan ilman, että omakustannushinnan ja markkinahinnan välisestä erotuksesta katsottaisiin muodostuvan verotettavaa etuutta. Mankala-yhtiö ei näin ollen tuota voittoa. Edellä todetusta johtuen asiantuntijat ovat pitäneet jo teoriassakin mahdottomana, että voittoa tuottamattomalle yritykselle olisi voinut syntyä ansiotonta voittoa.

Saadun selvityksen mukaan esityksen valmistelun yhteydessä on selvitetty vaihtoehtoja, joissa joko Mankala-yhtiö tai Mankala-sähkö olisi vapautettu voimalaitosverosta. Mankala-sähkön vapauttamiseen verosta liittyy merkittäviä teknisiä ongelmia. Mankala-yhtiöiden poissuljennan estää puolestaan EU:n valtioneuvoston päätös, joka edellyttää, että veron tulee neutraalisti koskea kaikkia ansiotonta voittoa saaneita voimalaitoksia riippumatta niiden omistuksesta tai sähkön myynti-, hinnoittelu- ja siirtoketjuista. Mankala-yhtiöiden osalta ansiottoman voiton tulkitaan siirtyneen ketjussa eteenpäin voimalaitosten omistajille.

Talousvaliokunta katsoo, että valittu veromalli soveltuu huonosti Mankala-mallin mukaiseen toimintaan. Toisaalta, jos windfall-voittoja halutaan verottaa, ei esille ole tullut mitään korvaavaakaan mallia, jossa esim. Mankala-yhtiöiden verottaminen voitaisiin välttää.

Veron rajaukset. Alle 1 MVA:n tehon omaavat voimalat ehdotetaan vapautettaviksi verosta ja 1—10 MVA:n voimaloihin veroa sovellettaisiin porrastetusti. Tältäkin osin valittuun sääntelytapaan vaikuttaa EU:n valtioneuvoston päätös, joka edellyttää, että vero kohdistetaan yhdenvertaisesti kaikkiin veron piiriin kuuluvien voimalaitoksiin. Poikkeamiseen tarvitaan yhteisöoikeudellisesti hyväksyttävä peruste. Tällaisena ei voida pitää voimalaitoksen pientä kokoa tai tuotetun sähkön pientä määrää. Mikäli 1—10 MVA:n tehon omaavat voimalaitokset vapautettaisiin verosta, poistuisi sen soveltamisalasta yli puolet voimalaitoksista (noin 90 yhteensä noin 150 voimalaitoksesta). Komissio on kuitenkin hyväksynyt, että aivan pienimuotoisin sähkön tuotanto (alle 1 MVA) voidaan jättää veron ulkopuolelle.

Veron ulkopuolelle jäisi myös yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotanto.

Lakiehdotukseen sisältyvää veron porrastusesitystä ei ole vielä hyväksytty komissiossa. Talousvaliokunta pitää porrastusta esityksen olennaisena elementtinä. Ilman sitä ehdotus johtaisi erityisesti pienten vesivoimalaitosten osalta kohtuuttomiin lopputuloksiin taloudellisesti kannattavan toiminnan vaarantuessa. Yhtäläisesti olennaista on, että CHP-tuotanto voidaan rajata voimalaitosveron ulkopuolelle.

Veron vaikutukset

Hallituksen esityksen mukaan verolla ei arvioida olevan vaikutusta sähkön tukkuhintaan muissa kuin poikkeustapauksissa.

Suurimman osan verotaakasta kantaa vesivoima (vajaat 80 prosenttia). Jos verrataan verorasitusta vesivoimalla tuotetun sähkön määrään (40 %:n osuus veron piiriin kuuluvien laitosten kokonaistuotannosta), voidaan todeta, että rasitus on noin kaksinkertainen. Veron piiriin kuuluvia vesivoimalaitoksia on tosin lukumääräisesti paljon (noin 130), joten myös verotaakka jakautuu usealle yhtiölle. Ydinvoimalaitosten (4 voimalaa) osuus verotaakasta on noin 20 prosenttia, mutta koska laitoksia on vähän, nousee kummankin ydinvoimaa harjoittavan yrityksen verorasitus vuositasolla noin 4—6 miljoonaan

euroon. Tuulivoimaloihin kohdistuisi hyvin pieni verorasitus. Veron piiriin kuuluvat noin 15 tuulivoimalaa ovat alansa pioneereja ja edustavat osin jo vanhentunutta tekniikkaa.

Talousvaliokunta toteaa, että veroteknisiä seikkoja ja EU:n valtioneuvoston sääntelyä ajatellen valittu sääntelytapa on ymmärrettävä. Voi kuitenkin perustellusti kysyä, kohdistuuko vero oikeudenmukaisesti ja kohtelee se verotuksen piiriin kuuluvia tasapuolisesti. Myös veron vaikutuksista on esitetty erittäin kriittisiä näkemyksiä. Teollisuuden arviona on, että vero tulee heikentämään sekä teollisuuden investointikykyä että kansainvälistä kilpailukykyä. Energiamarkkinavirasto on arvioinut, että ehdotus saattaa johtaa tilanteeseen, jossa veronmaksukyvyltään rinnasteiset laitokset maksavat merkittävästi erisuuruista veroa. Tämä saattaa osittain vääristää kilpailua markkinoilla. Veromalli ei myöskään ota huomioon vesivoiman keskeistä merkitystä sähköjärjestelmämme taajuudenhallinnassa ja säätökyvyssä. Yksittäistapauksissa vero saattaa johtaa kohtuuttomiin lopputuloksiin erityisesti pienvesivoimantuotannon osalta. Päästöjä aiheuttamattoman sähköntuotannon muuttuminen veron johdosta tappiolliseksi ei voi olla sen paremmin kansallisten kuin EU:nkaan etujen mukaista. Tämänkaltaisissa tilanteissa tulee olla mahdollisuus veron kohtuullistamiseen.

Yksittäisenä seikkana valiokunta kiinnittää huomiota ehdotuksen 3 §:n 3 momenttiin, jossa säädetään veron maksamisesta vapautumisesta tilanteissa, joissa voimalaitos on ollut pitkään tai pysyvästi poissa käytöstä. Lainkohdan yksityiskohtaisten perustelujen mukaan veron maksami-

sesta voisi vapautua vain, jos käytöstä poistaminen on kestänyt koko kalenterivuoden. Talousvaliokunta katsoo, että tältäkin osin veron määrää tulisi voida yksittäistapauksissa kohtuullistaa. Täsmennyksenä myös todettakoon, että yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan jo kumottuun lakiin. Uusi sähkömarkkinalaki (588/2013) on tullut voimaan 1.9.2013.

Lopuksi

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota edellä esille tuotuihin kriittisiin näkemyksiin ja edellyttää, että sääntelyn vaikutuksia seurataan tarkoin. Vaarana on, että vero vaikuttaa sen kohteeksi joutuvien yhtiöiden investointikykyyn ja tätä kautta mahdollisuuksiin lisätä päästöttömän energian tuotantoa. Nimenomaisesti päästöttömä energiaa tuottaviin laitoksiin kohdistuva vero antaa myös markkinoille vääranlaisen signaalin valtion halusta edistää ilmaston kannalta kestävää tuotantoa.

Ottaen kuitenkin erityisesti huomioon, että sääntelyn tarve on ennen kaikkea fiskaalinen eikä sääntelyn arvioida merkittävästi vaikuttavan sähkön tukkuhintaan, valiokunta ei vastusta ehdotusta. Ennen kuin uutta sääntelyä ryhdytään soveltamaan, on kuitenkin varmistuttava, että komissio pitää veromallia EU-sääntelyn mukaisena.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Jukka Kärnä /sd
vpj.	Marjo Matikainen-Kallström /kok	Eero Lehti /kok (osittain)
jäs.	Lars Erik Gästgivers /r	Jari Myllykoski /vas (osittain)
	Harri Jaskari /kok	Martti Mölsä /ps
	Antti Kaikkonen /kesk	Sirpa Paatero /sd
	Johanna Karimäki /vihr	Arto Pirttilahti /kesk
	Miapetra Kumpula-Natri /sd (osit- tain)	Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Perustelut

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi niin sanottu windfall-vero. Uusi vero kohdennettaisiin päästöttömiin tietyn tehon ylittäviin energiantuotantolaitoksiin, kuten ydin- ja vesivoimalaitoksiin. Vero perustellaan sillä, että päästötön energiantuotantomuoto saisi nykyisellään ansiotonta hyötyä päästökaupasta.

Vero lankeaisi suomalaisen teollisuuden maksettavaksi ja näin heikentäisi suomalaisen teollisuuden investointihalukkuutta ja kilpailukykyä entisestään. Teollisuuden kilpailukyky ja sijoittajat edellyttävät suunnitelmallisuutta, eivät arvaamattomia lisäkustannuksia. Perussuomalaiset pitävätkin päästöttömän ja tehokkaan energiantuotantomuodon lisäverotusta erittäin huonona ideana. Se olisi merkittävä lisärasite jo muutenkin vaikeassa talous- ja työllisyystilanteessa. Näin ollen windfall-veron säätäminen tulee taatusti kiihdyttämään entisestään suomalaisten teollisuustyöpaikkojen ulosliputusta. Perussuomalaisten mielestä rikkidirektiivin kurjistaman vientiteollisuutemme niskaan ei ole syytä kasata tällaisia lisäkustannuksia.

Teollisuusalojen edunvalvojat sekä ammattijärjestöt vastustavat veron käyttöönottoa yksimielisesti. Järjestöt ovatkin huomauttaneet, että väitteet päästöttömien energiantuotantolaitosten ansiottomasta edusta päästökaupassa ovat perättömiä. Vuoden 2013 alusta päästöoikeudet on huutokaupattu ja voitot tuloutettu valtiolle. Ansiotonta etua ei ole se, että päästötön energiantuotantomuoto hyötyy päästökaupan kustannuksissa, kun se ei itse edes saa päästökaupan tuloja.

Hallituksen esitys uudeksi voimalaitosveroksi on myös ristiriidassa hallitusohjelman kanssa. Hallitusohjelma lupaa turvata teollisuudelle kilpailukykyisen toimintaympäristön niin kotimaassa kuin kansainvälisessäkin vertailussa. Lisäksi hallitusohjelman päämääränä on viedä Suomi kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Päästöttömän energian lisävero ei tue tätä tavoitetta lainkaan. Jo nyt kivihiilen käyttö hallituksen

energiapoliittisten päätösten myötä on kasvanut 47 prosenttia vuodessa. Voidaan olettaa, ettei windfall-vero ainakaan hidasta tätä kehitystä, joten esitys on näin ollen ristiriidassa myös energia- ja ilmastopoliittisten tavoitteiden kanssa.

ETLAn arvion mukaan windfall-vero vähentää huomattavasti valtion muita verotuloja, jolloin yhteiseen kassaan ei kerry nettomääräisesti lähellekään nyt arvioitua 50 miljoonaa euroa. Näin ollen veron merkitys valtion taloudelle on hyvin pieni. Sen sijaan päästöttömän tuotannon lisäverottaminen heikentää merkittävästi Suomen maakuvaa investointiympäristönä. Suomen maariski on kohonnut jo pelkästään veron valmistelun vuoksi. Energia-ala tarvitsee investointien pitkien takaisinmaksuaikojen takia toimintaympäristöönsä poikkeuksellista vakautta, jota windfall-veron kaltaiset retroaktiiviset verot horjuttavat. Teolliset investoinnit ovat vähentyneet Suomessa EU:n keskiarvoa nopeammin, ja mahdollinen uusi vero tulisi kiihdyttämään tätä kehitystä.

Perussuomalaiset haluavat nostaa esiin sen, että vero on epätasa-arvoinen ja rankaisee kohtuuttomasti vesivoimaa. Vesivoimaloiden vero olisi keskimäärin 3 euroa/MWh ja ydinvoimaloiden noin 0,4 euroa/MWh. Vesivoimalla tuotetun sähkön verotus olisi näin ollen noin 7–8-kertainen ydinvoimaloilla tuotettuun sähköön verrattuna. Tämän lisäksi vesivoimaloiden välilläkin olisi kymmenkertaisia eroja veron määrässä, kun otetaan huomioon tuotetun sähkön määrä. Ongelmallista on myös se, että useat veron piiriin kuuluvat laitokset ovat vaihtaneet omistajaa vuoden 2004 jälkeen. Näiden kauppajen hinnoittelussa on otettu huomioon päästökaupan vaikutus, joten vero kohtelee ostajaa epäoikeudenmukaisesti.

Perussuomalaiset haluavat muistuttaa, että EU:n energiaverodirektiivin mukaan sähkön tuotantoon ei ole mahdollista kohdistaa veroja. Lisäksi, kuten lakiesityksen perusteluissakin todetaan, veroa ei myöskään voida kohdistaa suo-

raan voimalaitoksen nimellistehoon. Siksi veron toteutustavaksi esitetään voimalaitoksen jälleenhankinta-arvon verottaminen. Perussuomalaiset haluavat huomauttaa, että tämä on kuitenkin aivan eri asia kuin lakiesityksen perustelujen mukainen verotuskohde eli ansioton voitto. Jälleenhankinta-arvo heijastelee lakiesityksen perustelujenkin mukaan rakennusten kokoa ja arvoa eikä voimalaitoksille päästökaupan johdosta syntyvän ansiottoman voiton määrää. Tämä riippuu täysin voimalaitoksen tuottamasta sähkömäärästä. Voimalaitosvero onkin todennäköisesti pyritty naamioimaan kiinteistöveron muotoon, jotta se ei olisi ilmiselvästi Euroopan unionin lainsäädännön vastainen vero. Nyky-muotoisenakin sen laillisuus on vähintään kyseenalainen.

Lopuksi haluamme vielä huomauttaa, että niin sanottujen Mankala-yritysten kannalta on erittäin ongelmallista, että voimalaitosveroa esitetään tuloverotuksessa vähennyskelvottomaksi. Näin ollen kustannustensa kattamiseksi Mankala-yhtiöiden olisi tuotettava voittoa ja myös luonnollisesti maksettava voitosta veroa. Jos vero päätetään kaikesta huolimatta säätää, olisi sen oltava muiden kiinteistöverojen tapaan vähennyskelpoista, jotta Mankala-yritysten verorasitus ei olisi muita suurempi.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtionvarainvaliokunta hylkää hallituksen esityksen voimalaitosverolaiksi.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2013

Kaj Turunen /ps
Martti Mölsä /ps

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

Kioton ilmastopimus johti vuoden 2005 alusta lähtien eurooppalaisen päästökauppajärjestelmän käynnistymiseen. Järjestelmän pyrkimys oli hyvä. Se loi edellytykset päästöjen vähentämiselle tavoitteeksi asetetussa mitassa. Se johti myös päästöjen vähennysinvestointien tekemiseen siellä, missä niiden tekeminen on edullisinta.

Päästökaupan seurauksena päästöjä aiheuttavien energiavaihtoehtojen tuotantokustannukset kasvoivat ja energian hinta nousi.

Enimmillään päästöoikeuston hinta oli lähes 25 euroa.

Käytännössä syntynyt tilanne johti siihen, että sellainenkin päästöjä aiheuttamaton energiantuotanto, joka oli rakennettu ennen vuotta 2004, siis ennen päästökauppajärjestelmää, pääsi hyötymään energian hinnan noususta. 20 euron päästöoikeuden hinnalla tällaiseksi ansiottomaksi tuulen tuottamaksi voitoksi laskettiin 400—500 miljoonaa euroa vuodessa. Päästökauppajärjestelmän ajatus on tuoda etua ensisijaisesti järjestelmän käynnistämisen jälkeen puhtaaseen energiaan investoiville.

Päästökauppajärjestelmän tuottaman hinnan nousun pääasiassa vuosikymmeniä sitten investoidulle, jo aikojen täysin poistetulle tuotantokapasiteetille tuottamia voittoja voidaan eräissä tapauksissa pitää kohtuuttomina. Kauan ennen vuotta 2004 tehtyjä investointeja ei muutoinkaan ole tehty ensisijaisesti päästöjen vähentämiseksi. Vissiiä osaa päästökauppajärjestelmän tuottamista ylimääräisistä voitoista voidaan pitää "tuulen tuottamina" windfall-voittona.

Nyttemmin päästöoikeuksien hinnat ovat romahtaneet, eivätkä windfall-voitot ole suuria. Periaatteessa niitä edelleenkin syntyy.

Huolimatta tästä hallitus esittää vuosikertymältään 50 miljoonan euron suuruiseksi kaavailun "windfall-veron" käyttöön ottamista. Veron määrätymisperusteeksi se esittää po. energia-

laitosten kiinteistöveron pohjaa. Tällainen määrätymisperuste johtaa verorasitteen jakaantumiseen väärin vesivoiman ja ydinvoiman välillä. Vero painottuu ylivoimaiselta valtaosaltaan, noin 80 prosenttisesti, vesivoimaan.

Keskusta yhtyy muilta osin hallituksen esityksen mukaisiin veroperusteisiin ja rajauksiin, mutta pitää sanottua jakoa vesi- ja ydinvoiman kesken vääränä.

Oikeudenmukaisempi tapa jakaa po. vero-
taakka olisi nykyisen sähköveron soveltaminen tarkoitukseen. Sen käyttöön liittyy puolestaan EU-oikeudellisia ongelmia samoin kuin sähkölaitosten tehoon liittyviin veron määrätymisperusteisiin.

Ongelma ovat myös ns. Mankala-yhtiöt. Kun windfall-veroa vuosia sitten lähdettiin valmistelemaan, puheena olevat yhtiöt jätettiin ehdotuksessa veron ulkopuolelle niiltä osin kuin ne käyttävät tuottamansa energian itse.

Keskusta voi hyväksyä suunnilleen hallituksen esittämän suuruisen windfall-veron käyttöön ottamisen. Hallituksen esityksen mukainen veron määrätymisperuste ei meitä kuitenkaan tyydytä. Mikäli sähkön tuotanto- tai teho-
perusteiset mallit eivät ole sallittuja, tulee esitettävä kiinteistöveropohjaista mallia muuttaa niin, että se ottaa nykyistä objektiivisemmin huomioon energialaitoksen rakennukset, laitteet, generaattorit jne. Näin päästäisiin windfall-verossa veropohjaan, joka jakaa tavoitellun verorasitteen radikaalisti tasapuolisemmin vesivoiman (40 %) ja ydinvoiman (60 %) kesken niin, että ydinvoiman osuus verotaakasta kasvaa yli kaksinkertaiseksi ja vesivoiman kevenee noin 40 prosenttiin.

Hallituksen on mielestämme tuotava ensi tilassa näin korjattu esitys voimalaitosveroksi (windfall-vero) eduskuntaan.

Samalla koko veron soveltuvuus EU-normistoon on vielä tarkistettava ja Mankala-yhtiöiden verosta vapauttamisen mahdollisuus on esittämällämme tavalla selvitettävä.

Haluamme lopuksi korostaa, ettei minkäänlaisia voimalaitosveron (windfall-vero) tyyppisiä veroja voida kohdistaa päästökauppajärjestelmän käynnistämisen jälkeen rakennettuun uuteen päästöttömään kapasiteettiin.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 6 päivänä marraskuuta 2013

Mauri Pekkarinen /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Arto Pirttilahti /kesk